

незалежність та гнучкість при ухваленні фінансових рішень. Для цього необхідно проводити систему моніторингу фінансової стійкості підприємств.

УДК 657:338.27(075.8)

Гайдаєнко Ольга Миколаївна
*к. е. н., доцент кафедри економічного аналізу,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

JEL classification: M210

Тренд на діджиталізацію в Україні почався вже давно, і, безсумнівно, найближчими роками в умовах необхідності залучення зовнішніх ресурсів, підвищення ефективності роботи бізнесу, та жорсткого обмеження внутрішніх фінансових ресурсів на нас чекає багато пов'язаних із цим подій.

Функціонування великої кількості підприємств, що у нестабільних економічних умовах мають збитковий характер через неефективну діяльність або недофінансування ще більше загострює проблеми. Проте, саме інформаційні технології надають широкі можливості для підвищення конкурентоспроможності. До 2015–2016 років у процесах цифровізації в Україні брали участь переважно приватні підприємства, однак, після того, як держава почала приділяти більше уваги цьому питанню (сприяти поширенню Інтернету, створювати відповідну законодавчу базу, збільшувати витрати на цифровізацію економіки засобами «Дія») у цей процес стали активно залучатися і державні підприємства, організації та установи різних сфер та галузей економіки.

Варто виокремити такі напрями розвитку інформаційних технологій, які мають важливе значення для управління бізнес-процесами:

- «зелені» ІТ-системи, які включають усі управлінські рішення, що спрямовані на обмеження споживання енергії пристроями та додатками, які працюють в центрах обробки даних. Сьогодні й надалі постає гостра потреба у розробленні енергозберігаючих рішень;

- системи уніфікованого зв'язку, які використовуються в таких сегментах, як голосова пошта, електронна пошта, текстовий зв'язок, конференц-зв'язки та робота в групах. Удосконалення цих засобів стало надзвичайно вагомим завданням, особливо в часи пандемії COVID-19 [1, с. 447];

- управління бізнес-процесами (BPM). BPM-система містить, здебільшого, основний набір базових функціональних модулів: репозитори бізнес-процесів, засіб налаштування бізнес-правил, засоби для інтеграції інформаційних систем, що використовуються в компанії на рівні бізнес-процесів (ERP-системи, CRM-системи тощо), робочий портал, засоби аналізу і формування звітів. SOA (сервісно-орієнтовані) архітектури, що підтримують бізнес-операції, відіграють ключову роль у цій сфері [2];

- форензік – комплексне всебічне дослідження фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта, мета якого полягає у виявленні різних фактів шахрайства, фінансових махінацій, інших неправомірних дій, як з боку управлінського апарату, так і з боку інших співробітників, створення системи заходів щодо їх мінімізації [3]. Отже, управління на засадах форензіка дозволить запровадити механізм протидії економічним злочинам, що особливо важливо за умови взаємодії учасників та суб'єктів цієї системи один з одним, що може сприяти підвищенню їхньої довіри до цієї системи.

В якості ризик-орієнтованого регулювання вищезгаданих питань, доцільно використовувати процес Дью Ділідженс, що передбачає оцінку та глибокий стратегічний аналіз діяльності підприємства, а також надає можливість вживання відповідних заходів для управління ризиками.

Due Diligence або скорочено DueD, з англійської перекладається як «належна старанність». Термін означає обачність інвестора. Дью Ділідженс – це аналіз компанії, який проводять перед прийняттям рішення про вкладення коштів в організацію або при злитті кількох фірм.

Зупинимося саме на фінансовому DueD, який сприяє підвищенню конкурентоспроможності шляхом широкого аналізу діяльності компанії. Так, наприклад, основні блоки перевірки під час фінансового Дью Ділідженс від BDO in Ukraine [4]:

– загальна оцінка якості ведення обліку (аналіз доходної частини, зокрема, методика визнання, структура та динаміка; аналіз видаткової частини, зокрема структура, динаміка, виявлення нетипових статей витрат);

– аналіз необоротних активів (аналіз структури, ступеня зношування; виявлення об'єктів, які не належать до основної діяльності; коментарі щодо обмеження на використання через застави, арешти та інше; виявлення знецінених активів);

– аналіз оборотних активів (аналіз структури та динаміки; виявлення неліквідних оборотних активів, простроченої дебіторської заборгованості, фіктивних та/або безповоротних фінансових вкладень);

– борги та зобов'язання (виявлення позабалансових зобов'язань; аналіз структури та динаміки заборгованостей; виявлення простроченої кредиторської заборгованості та особливих умов погашення наявної заборгованості).

Отже, значення DueD полягає у виконанні низки важливих завдань: формування довіри до діяльності компанії, її подальших планів, стратегії, мінімізації можливостей зловживань та шахрайства з обох боків угоди через маніпулювання фінансовими та нефінансовими показниками діяльності компанії та формування справедливої вартості з отриманням максимальної цінності від угоди, сприянні підвищенню конкурентоспроможності шляхом широкого аналізу діяльності компанії.

Але чомусь багато підприємців не приділяють процедурі належної уваги, хоча на ринку з'являються аналоги, у результаті чого конкурентна ціна таких послуг знижується. Аналогом DueD в Україні є «You Control» – онлайн-сервіс перевірки компаній, для аналізу бізнесу, конкурентної розвідки та перевірки контрагентів. Система формує повне досьє на кожен компанію України на основі відкритих даних, відстежує зміни у держреєстрах та візуалізує зв'язки між афілійованими особами. Унікальна технологія дозволяє за хвилину отримати актуальну (на час запиту) інформацію про компанію або ФОП із понад 100 офіційних джерел [6]. Функція моніторингу щодня повідомляє про зміни, спираючись на дані офіційних джерел.

Гострі кризові явища, спричинені карантинними обмеженнями у більшості країн світу, змушують власників підприємств швидше переходити до цифрових технологій. І якщо ще два роки тому основний акцент робився саме на електронний документообіг, сучасні тенденції вимагають забезпечити безпечні умови праці саме для людських ресурсів. Як зазначав Давид Ян, засновник групи компаній АBBY, у інтерв'ю з керуючим партнером KPMG у СНД О. Гошанським, раніше бізнес ставив у пріоритет саме клієнта, проте з переходом на віддалену роботу компанії стали все більше концентруватися на ефективності та добробуті працівників [5]. Крім того, підвищення ефективності підприємств в умовах діджиталізації можна досягти за рахунок:

- встановлення прямих контактів з постачальниками сировини та покупцями готової продукції;
- оптимізації логістичних процесів;
- автоматизації виробничих процесів;
- удосконалення процесів управління;
- підвищення швидкості отримання та обробки оперативних даних;
- поліпшення маркетингу та ін.

Причому, кожен із перерахованих способів дасть ефект за рахунок економії ресурсів (тимчасових, матеріально-технічних, фінансових) при цифровізації бізнес-процесів підприємств.

Таким чином, діджиталізація ще більше прискорила внаслідок кризових явищ, спричинених світовою пандемією. Наскільки ці зміни будуть позитивними і корисними та чи матимуть вони суттєві недоліки – дані тенденції можна буде проаналізувати лише через певний проміжок часу в майбутньому. Сьогоднішні керівники визнають цінність цих та інших нових інформаційних технологій. Розуміння того, як впровадити і використовувати правильну комбінацію систем, призводить до більш стабільного фінансового стану і поліпшення сталого розвитку бізнесу. Сучасні інформаційні технології ефективні, масштабовані і безпечні, забезпечують саме те, що необхідно підприємству для досягнення фінансового успіху.

Література

1. Крахмальова Т. А. Сучасні інформаційні технології в управлінні бізнесом. *Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності : теоретичні, практичні та освітні аспекти* : зб. наук. праць за матеріалами V Всеукр. наук.-практ. конф. Дніпро : НМетАУ. 2021. С. 447–450.
2. BPM – управління бізнес-процесами 2020. URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/business-process-management-bpm> (дата звернення: 10.02.2022).
3. Форензік – ефективний інструмент юридичного супроводу бізнесу. Закон і Бізнес. 27.03.2019. URL: zib.com.ua (дата звернення: 10.02.2022).

4. Основні блоки перевірки під час фінансового Дью Ділідженс від BDO in Ukraine. URL: <https://www.bdo.ua/ru-ru/services/consulting/duo-diligence/financial-duo-diligence> (дата звернення: 11.02.2022).
  5. Робота майбутнього – KPMG Review Magazine. Вип. 9. URL: [KPMG_Review_Magazine_9_ukr.pdf](https://www.kpmg.com/ua/pdf/Review_Magazine_9_ukr.pdf) (дата звернення: 11.02.2022).
  6. Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : база «YouControl». URL: <https://youcontrol.com.ua/ru> (дата звернення: 12.02.2022).
-

УДК 336.764.1:334.716

Кравець Дар'я Дмитрівна
аспірантка кафедри економічного аналізу,
Одеський національний економічний університет (Україна)

АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

JEL classification: G120

Роль фінансових активів у створенні фундаментальної вартості істотна, фінансові активи дозволяють збільшувати доходи, диверсифікувати джерела їх отримання; забезпечують ліквідність, так як містять високоліквідні активи; підвищують кредитоспроможність, так як можуть бути використані як застава; страхують підприємство від ризиків, так як містять похідні інструменти; забезпечують можливість управління продажами, тому що враховують дебіторську заборгованість [1].

Сільське господарство і промисловість є пріоритетними галузями національної економіки України. Їх розвиток сприяє підвищенню матеріального добробуту населення, зміцненню економічної і продовольчої безпеки держави, зростанню експортного потенціалу. Тому, вважаємо за доцільне проаналізувати стан такої найбільш ліквідної частини оборотних активів, як фінансові активи, що складаються із грошових коштів та їх еквівалентів, дебіторської заборгованості, та фінансових інвестицій. Оцінка впливу фінансових активів на фінансовий стан підприємств здійснюється через розрахунок частки цих активів у сукупних активах. Такий вид аналізу є необхідним для того, щоб мати можливість виявити проблеми, або, навпаки, позитивні тенденції діяльності.

Динаміка складу та структури необоротних та оборотних активів, зокрема, фінансових активів підприємств сільського господарства та промисловості України за минулі роки зазнала значних змін. Загалом, за останні п'ять років, активи підприємств сільського господарства зросли на 110%. Найбільш швидкими темпами зростали необоротні активи, які збільшилися більш ніж на 100%. Зросла їх частка в сумі активів. На підприємствах сільського господарства Одеської області, у структурі активів превалюють оборотні активи, які, незважаючи на деяке зниження в структурі, займають майже 66% всіх активів. Тобто, на цих підприємствах мобільні активи перевищують необоротні активи, як по вартості, так і в структурі. Це свідчить про те, що підприємства мають у своєму розпорядженні ліквідні активи, що має велике значення для можливого розвитку підприємств даної галузі [2].

Аналіз структури та складу активів промислового комплексу Одеської області дозволив зробити наступні висновки стосовно того, яка питома вага фінансових активів, як частини оборотних серед інших складових майна підприємства. Сума всіх активів підприємств даної галузі збільшилася майже в 2 рази. Необоротні активи зросли на, майже, 30%, а оборотні – на 74%. Розрахунок частки необоротних та оборотних активів в сумі активів підприємств показав, що частка іммобілізованих та мобільних засобів знаходиться майже в рівновазі, тобто, їх питома вага практично однакова. Для підприємств промисловості така рівновага є правильною, так як основні засоби та інші необоротні активи є тими предметами, що дають змогу нарощувати виробничі потужності. Але, разом із тим, можемо побачити з такої структури, що й всі елементи фінансових активів, а саме грошові кошти та їх еквіваленти, дебіторська заборгованість та фінансові інвестиції, відіграють не менш важливу роль, так як через найбільш ліквідні активи підприємства мають змогу купувати нову техніку, вчасно проводити всі заходи з модернізації та розвивати нові лінії виробництва [2].

На сучасному етапі розвитку економіки механізм функціонування підприємств України постійно змінюється. Політика управління обіговим капіталом повинна забезпечити компроміс між ефективністю роботи підприємства та ризиком втрати ліквідності.